Bijlage 3: Verslag financieel toezicht provincies op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen

Verslag over het provinciaal financieel toezicht 2024

provincie Drenthe

Provincie Flevoland

provinsje fryslân
provincie fryslân

provincie Gelderland

provincie groningen

provincie limburg

Provincie Noord-Brabant

Provincie Noord-Holland

provincie Overijssel

Provincie Utrecht

Provincie Zeeland

provincie Zuid Holland

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

2. Waarneembare trends 5
   2.1 De financiële positie van gemeenten verslechtert sterk vanaf 2026 5
   2.2 2024 en 2025 veelal structureel en reëel sluitend 5
   2.3 Grote structurele tekorten voor 2026 en 2027 6
   2.4 Nog nauwelijks nieuwe bezuinigingen 7
   2.5 Ontwikkeling reservepositie 7
   2.6 Ontwikkeling belastingopbrengst landelijk 8

3. Grootste ontwikkelingen en onzekerheden 9
   3.1 Onzekerheid omvang algemene uitkering gemeentefonds 9
   3.2 Nieuwe financieringssystematiek/ravijnjaar 2026 9
   3.3 Opschalingskorting 10
   3.4 Herijking gemeentefonds 10
   3.5 Tekorten jeugdzorg 10
   3.6 Het abonnementstarief Wmo 11
   3.7 Krapte op de arbeidsmarkt 11

4. Gemeenten 12
   4.1 Aantal preventieve gemeenten landelijk 12
   4.2 Aantal artikel 12 Financiële-verhoudingswet gemeenten landelijk 13
   4.3 Aantal preventieve gemeenten ARHI landelijk 13

5. Gemeenschappelijke regelingen en Waterschappen 14
   5.1 Aantal preventieve gemeenschappelijke regelingen 14
   5.2 Waterschappen 14

1. Inleiding

Gedeputeerde Staten (GS) van de provincies houden financieel toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en de waterschappen. Dit doen zij aan de hand van een gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020). Het GTK is vastgesteld door de colleges van GS van de twaalf provincies.

Jaarlijks brengen de provinciale financieel toezichthouders verslag uit over het door de provincies uitgevoerde financieel toezicht. Dit spitst zich vooral toe op de gemeenten.

Het verslag heeft betrekking op het toezicht op de begroting en meerjarenraming 2024-2027. Deze begrotingen zijn ingestuurd naar GS voor 15 november 2023 en kunnen inmiddels ingehaald zijn door actuele ontwikkelingen en begrotingswijzigingen. Zo is onlangs de landelijke Voorjaarsnota verschenen waarin onder meer wordt aangekondigd dat de opschalingskorting vanaf 2026 definitief verdwijnt.

In dit toezichtverslag wordt stilgestaan bij de belangrijkste trends over de financiële positie van gemeenten maar ook bij de grootste ontwikkelingen en onzekerheden. Daarbij wordt niet per gemeente/provincie gerapporteerd maar wordt getracht het landelijke beeld te verwoorden op basis van alle 342 gemeentelijke begrotingen 2024-2027.

Afgesloten wordt met een korte beschrijving van de financiële positie bij gemeenschappelijke regelingen en de waterschappen.

2. Waarneembare trends

2.1 De financiële positie van gemeenten verslechtert sterk vanaf 2026

Uit de begrotingen 2024-2027 komt naar voren dat de zorgen omtrent de financiële positie van gemeenten onverminderd hoog zijn. Het begrotingsjaar 2024 is bij 97% van de gemeenten positief maar de meerjarenraming geeft een heel ander beeld.

De lasten stijgen als gevolg van de inflatie en de kostenstijging in het sociaal domein. Tegelijkertijd dalen de baten vanaf 2026 als gevolg van de daling van de algemene uitkering in verband met de nieuwe financieringssystematiek en de opschalingskorting. Hierdoor was het voor ruim driekwart van alle gemeenten niet mogelijk om een structureel en reëel sluitende meerjarenraming te presenteren. Met grote zorg kijken wij vooruit naar de jaren 2026 en 2027.

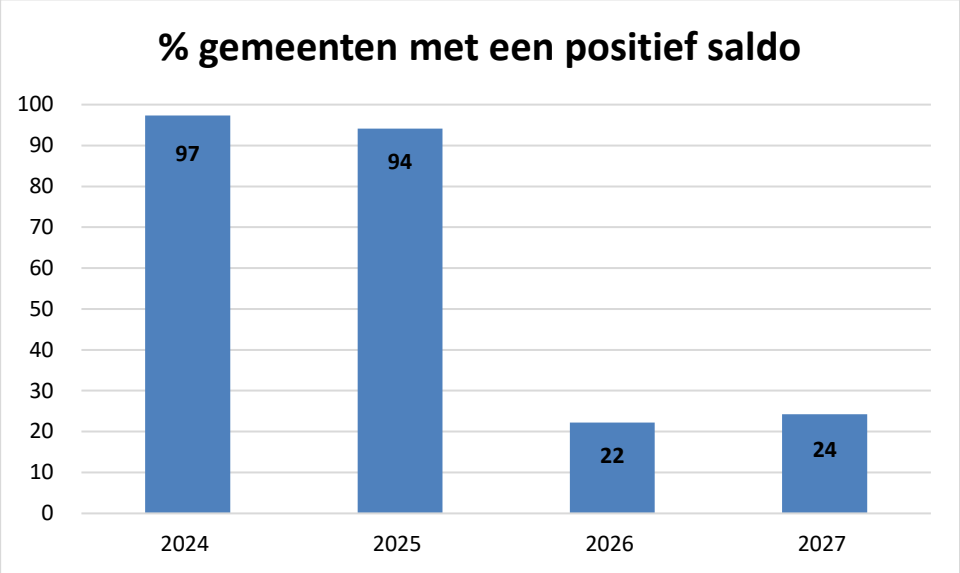

De verslechtering vanaf 2026 en de onzekerheden die dit geeft, werken door in de begrotingen. Dit staat haaks op de rust die gemeenten nodig hebben om meerjarig te kunnen investeren. Een rol die wel van hen verwacht wordt in het kader van de grote maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en de woningbouw. Wanneer de effecten van het loslaten van de huidige accressystematiek niet worden gecompenseerd, zal er eerder sprake zijn van grootschalige bezuinigingen dan investeringen.

2.2 2024 en 2025 veelal structureel en reëel sluitend

Het begrotingsjaar 2024 en het jaar 2025 van de meerjarenraming zijn bij de meeste gemeenten structureel en reëel sluitend dankzij de positieve accressen uit de meicirculaire 2022, het bevriezen van de opschalingskorting tot en met 2025, het beschikbaar stellen van de extra middelen jeugdzorg en het uitstellen van de bezuinigingen op de jeugdzorg in 2024 en 2025.

2.3 Grote structurele tekorten voor 2026 en 2027

Vanaf 2026 is de algemene uitkering aanzienlijk neerwaarts bijgesteld, in afwachting van de nieuwe financieringssystematiek en doordat de opschalingskorting in volle omvang terugkeert. Daarnaast worden gemeenten geconfronteerd met stijgende lasten door de hoge inflatie, loonontwikkelingen en de kostenstijging in het sociaal domein. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt hebben gemeenten ook meer moeite om vacatures met vast personeel te vullen. Hierdoor zijn zij genoodzaakt personeel (duur) in te huren. Ook zorgt de krapte voor de vertraging van investeringen, die ondertussen wel steeds duurder worden en dat werkt weer door naar hogere kapitaallasten.

De volgende grafiek laat het totaal zien van alle structurele begrotingssaldi 2024-2027 zoals opgenomen in de gemeentelijke begrotingen. Tussen gemeenten zijn wel grote verschillen waarneembaar.

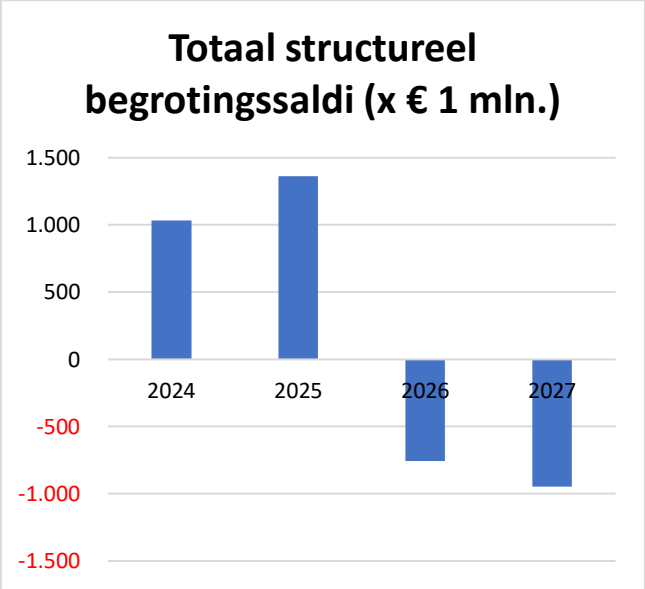

Het toont dat het ravijnjaar 2026, maar liefst € 2,1 miljard lager is dan 2025 en dat het tekort voor 2026 en 2027 € 1 miljard bedraagt. Dit sluit aan bij de oproep van de VNG om een realistische begroting op te stellen en daarmee de tekorten in de jaarschijven 2026 en 2027 zichtbaar te maken.

Toch zijn er ook gemeenten die wel positieve saldi hebben voor 2026 en 2027. Dit is vaak ontstaan door een combinatie van belastingverhogingen, bezuinigingen en het uitstellen van investeringen. Gemeenten maken hierin eigen keuzes. Het is hierbij overigens ook relevant welke circulaire van de algemene uitkering als uitgangspunt bij het opstellen van de begroting wordt gehanteerd. In de septembercirculaire 2023 is namelijk € 700 miljoen opgenomen voor de nieuwe financieringssystematiek. De meeste gemeenten (220) verwerken de meicirculaire. Gemeenten die de septembercirculaire hanteren hebben een wat gunstiger meerjarenperspectief.

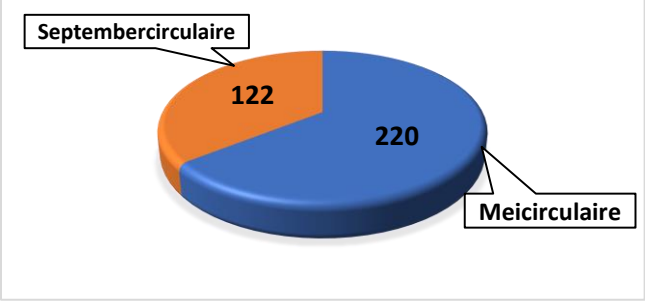

2.4 Nog nauwelijks nieuwe bezuinigingen

Ondanks de grote negatieve saldi in de jaarschijven 2026 en 2027 wordt in de begrotingen 2024 nog maar weinig bezuinigd. Er vinden wel ombuigingen plaats, maar deze komen vooral nog voort uit eerdere bezuinigingsoperaties. Grote nieuwe bezuinigingen zitten nog niet in de begrotingen. Dit is logisch aangezien gemeenten nog in gesprek zijn met het Rijk over de nieuwe financieringssystematiek en het ravijnjaar. Zolang dat gesprek nog loopt is het in gang zetten van onomkeerbare bezuinigingen onwenselijk.

Naarmate het ravijnjaar 2026 dichterbij komt worden en er door gemeenten wel voorbereidingen getroffen met het in kaart brengen van nieuwe bezuinigingsmogelijkheden. Bij veel gemeenten zijn de tekorten namelijk vanaf 2026 zo groot, dat deze niet gedekt kunnen worden met alleen belastingverhogingen of het temporiseren van ambities. Vanuit onze onafhankelijke rol als toezichthouder hebben we gemeenten gevraagd om na te denken over concrete maatregelen om het structureel evenwicht te herstellen wanneer er geen volledige compensatie vanuit het Rijk komt.

2.5 Ontwikkeling reservepositie

Landelijk gezien is de totale omvang van de algemene reserve per 1 januari 2024 van alle gemeenten gezamenlijk gestegen met ruim 14% ten opzichte van 2023. Bij de bestemmingsreserves bedraagt dit 9%. Dit is vooral het resultaat van de positieve jaarrekeningsaldi over 2022 (als gevolg van onderbesteding door o.a. personeelstekorten, middelen vanuit het Rijk die laat in het jaar beschikbaar kwamen en incidentele opbrengsten zoals grondexploitaties). De procentuele stijging is vergelijkbaar met een jaar eerder toen er ook forse overschotten in de jaarrekening waren. In onderstaande tabel is de trend van de reservepositie in de afgelopen vier begrotingen weergegeven.

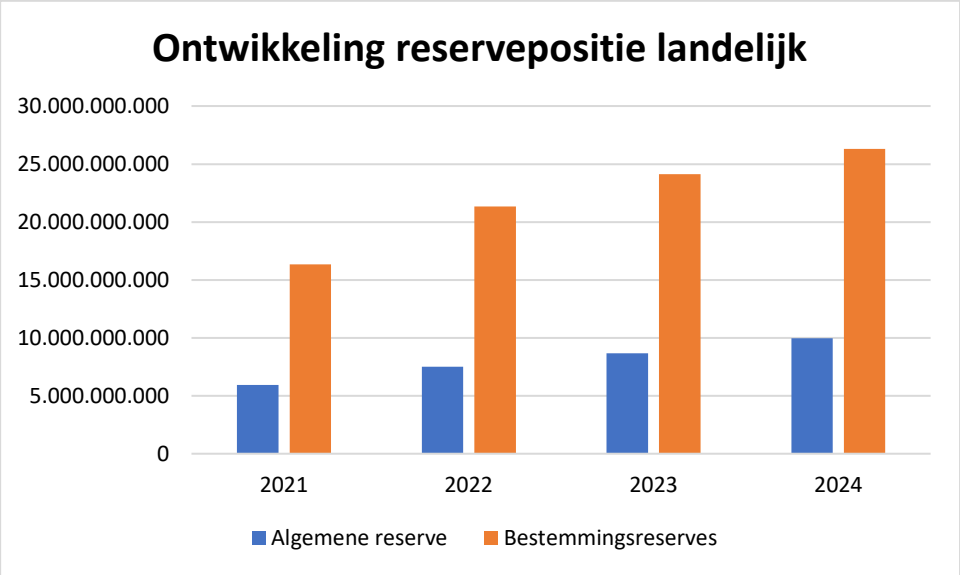

Qua financiële omvang zijn de bestemmingsreserves veel groter dan de algemene reserves. Aan deze reserves zijn echter bestemmingen gegeven waardoor deze niet vrij besteedbaar zijn. Zo worden bestemmingsreserves gevormd voor taken die niet zijn uitgevoerd (vanwege personeelstekorten of doordat het Rijk laat in het jaar middelen beschikbaar stelde) en overgeheveld moeten worden naar het volgende jaar. Andere vormen van bestemmingsreserves zijn die ter dekking van kapitaallasten.

Tussen de gemeenten per provincie, zijn duidelijke verschillen in de omvang van de reservepositie waar te nemen. Sommige hebben een veel grotere reservepositie dan andere. Toch is de gemene deler dat het totale vermogen door de positieve rekeningresultaten verder is verbeterd. Echter onttrekkingen aan reserves worden naar de aard van de raming altijd als incidenteel beschouwd en bieden daardoor geen oplossing voor de grote structurele tekorten waar gemeenten mee kampen vanaf 2026.

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) is op 21 november 2023 de notitie incidenteel en structureel vastgesteld. In deze notitie is in aanvulling op het BBV vanaf 2024 onder voorwaarden een verruimde inzet van het surplus in de algemene reserve toegestaan als structureel dekkingsmiddel. Het surplus van de algemene reserve is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's (weerstandscapaciteit). Van dit vrij besteedbare deel (surplus) kan een gemeente jaarlijks maximaal 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Met de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% is en blijft en er moet naar het oordeel van de toezichthouder sprake zijn van een adequate risicoinventarisatie. Bij de begroting 2024 is dit nog nauwelijks door gemeenten toegepast, omdat de notitie erg laat verscheen. Maar bij de begroting 2025 zal dit door gemeenten, die aan de voorwaarden voldoen, kunnen worden gebruikt om tekorten deels mee af te dekken.

2.6 Ontwikkeling belastingopbrengst landelijk

Door de gestegen kosten en onzekerheden de komende jaren, stijgen bij veel gemeenten de belastingopbrengsten. Gemiddeld wordt ongeveer 8% meer aan opbrengsten uit de OZB, afvalstoffen- en rioolheffingen ontvangen dan vorig jaar.

De mate waarin de belastingopbrengst stijgt verschilt tussen gemeenten. Bij 156 gemeenten bedraagt de stijging tussen de 5% en 10%. Deze categorie is op basis van de begroting 2024 het meest van toepassing. Een begrotingsjaar eerder was dat nog de categorie 2%-5%.

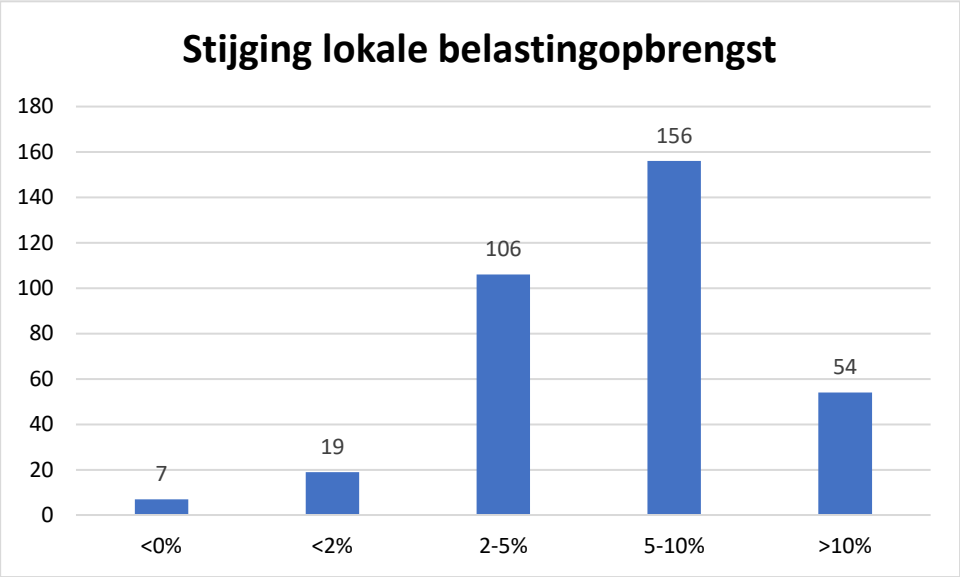

3. Grootste ontwikkelingen en onzekerheden

3.1 Onzekerheid omvang algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering is veruit de belangrijkste inkomstenbron van de gemeenten. Wijzigingen hierin zijn direct van grote invloed op de financiële positie van gemeenten. De afgelopen jaren zagen we verschillende voornemens van het Rijk om de algemene uitkering aan te passen. Er is een herverdeling doorgevoerd en de opschalingskorting is jarenlang doorgeschoven dan wel bevroren. Het is belangrijk dat gemeenten snel meer duidelijkheid krijgen over de toekomstige middelen vanuit het gemeentefonds.

Door de wijzigingen en de grote kortingen op het gemeentefonds is het namelijk voor gemeenten zeer onzeker geworden of de inkomsten weer structureel op het oude peil terugkomen. Veel gemeenten verwachten wel dat het Rijk, het door hen gecreëerde ravijnjaar 2026, structureel gaat herstellen. Maar zekerheid hierover is er nog steeds niet. De onzekerheid zorgt ervoor dat gemeenten terughoudend zijn met besluiten tot grote investeringen, aangezien deze leiden tot meerjarige structurele lasten.

Door de val van het kabinet blijft de onzekerheid voor gemeenten voorlopig nog in stand. De financiële ontwikkelingen rondom het gemeentefonds zijn namelijk controversieel verklaard. Het zal aan het nieuwe kabinet zijn om knopen door te hakken en duidelijkheid te geven over het structureel financieel perspectief vanaf 2026. Zolang de formatie duurt, en er geen nieuw kabinet is, zal de onzekerheid blijven bestaan.

3.2 Nieuwe financieringssystematiek/ravijnjaar 2026

Eind 2021 heeft het Rijk aangeven voornemens te zijn om na 2025 een nieuwe financieringssystematiek te hebben voor de decentrale overheden. Een eventuele mogelijkheid voor een uitbreiding van het lokaal belastinggebied zou hierbij worden betrokken. De nieuwe financieringssystematiek zou schommelingen in het gemeentefonds tegen moeten gaan en meer stabiliteit en rust moeten brengen.

Vooruitlopend daarop werd de jaarlijkse aanpassing van het gemeentefonds (het zogenoemde accres) niet berekend maar vastgezet op het niveau van 2023. Voor gemeenten kwam dit neer op een korting van € 3 miljard op het gemeentefonds. Het zorgde ervoor dat in de meerjarenraming van gemeentelijke begrotingen grote tekorten zijn ontstaan vanaf 2026. Aangezien ook in dit jaar de opschalingskorting terugkomt wordt gesproken over een ‘ravijnjaar’.
Veel gemeenten en provincies hebben de afgelopen jaren de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties brieven gestuurd en daarin opgeroepen om snel duidelijkheid te geven richting de gemeenten en het ravijnjaar te dichten.

Inmiddels is de nieuwe systematiek bekend. Deze houdt in dat de ontwikkeling van het gemeentefonds de groei van het bruto binnenlands product (BBP) volgt. De financiële impact is echter nadelig voor gemeenten, de eerdere korting van € 3 miljard wordt bij lange na niet gecompenseerd.

Bij de Voorjaarsnota 2024 is verder bekend geworden dat de nieuwe systematiek vervroegd wordt ingevoerd van 2027 naar 2024 en dat de negatieve effecten hiervan gecompenseerd worden. Behalve voor 2025, dan worden gemeenten slechts gedeeltelijk gecompenseerd. Dit geeft gemeenten in dat jaar een eenmalig nadeel van € 675 miljoen.

3.3 Opschalingskorting

Sinds 2015 speelt al de opschalingskorting waarmee gemeenten worden geconfronteerd. Deze korting vloeit voort uit een voornemen van het Rijk om gemeenten verplicht te stellen te fuseren tot gemeenten van een minimale omvang van 100.000 inwoners. Dit zou in de loop der jaren een efficiencywinst opleveren van circa € 1 miljard. Hoewel het beleidsvoornemen is komen te vervallen is de opschalingskorting gehandhaafd.

De afgelopen jaren zien we dat de oploop van de opschalingskorting tijdelijk werd geschrapt maar een definitief besluit werd niet genomen. Het leidt ertoe dat vanaf 2026 de resterende korting van € 675 miljoen alsnog in mindering is gebracht op het gemeentefonds. Dit draagt bij aan de grote tekorten vanaf 2026. Inmiddels is bij de Voorjaarsnota 2024 bekend geworden dat de opschalingskorting vanaf 2026 definitief wordt afgeschaft. Dit is een voordeel voor de gemeenten waardoor het ravijn wordt verlicht maar de tekorten in de meerjarenraming worden zeker niet volledig opgelost.

3.4 Herijking gemeentefonds

Een deel van de financiële problemen is ook ontstaan doordat gemeenten vanaf 2023 rekening moeten houden met de nadelen door een nieuwe verdeling van de algemene uitkering. Er zijn gemeenten met een positief herverdeeleffect maar ook gemeenten die een negatief herverdeeleffect hebben. Gemeenten gaan in stappen naar die nieuwe verdeling. Voor 3 jaar ligt dit vast: € 37,50 per inwoner (zowel positief als negatief). In 2025 zal aan de hand van een evaluatie worden besloten over het traject 2026 en verder. Dit betekent dat gemeenten waarvoor het verschil groter is dan € 37,50 niet weten of hun extra voor- of nadeel na 2025 wordt doorgetrokken. Met name voor de nadeelgemeenten zal dit vanaf 2026 een grote impact hebben, aangezien die jaren al grote tekorten geven. Het nieuwe verdeelmodel is geen eindstation en zal continu worden aangepast en doorontwikkeld.

3.5 Tekorten jeugdzorg

Gemeenten en het Rijk hebben zich gecommitteerd aan de Hervormingsagenda Jeugd. Hierin is een combinatie van maatregelen en middelen afgesproken om tot een betere bekostiging van de jeugdzorg te komen. Daarin is onder andere afgesproken om de geplande besparingen voor 2024 en 2025 te verzachten. Daarmee wordt op korte termijn ruimte geboden.

Ondanks dat bekend is wat de hoogte van de middelen zal zijn tot en met 2028, zijn deze nog niet structureel verwerkt in het gemeentefonds. Omdat het dermate zeker is dat deze middelen er komen hebben de provinciaal toezichthouders de afspraak gemaakt dat gemeenten in de jaarschijven 2026 en 2027 van de meerjarenraming de bedragen van de Hervormingsagenda als structurele en reële raming mogen meenemen. Het gaat om respectievelijk € 284 en € 211 miljoen voor de jaren 2026 en 2027. 80% van de gemeenten hebben rekening gehouden met de extra middelen jeugd.

Daarnaast mochten de gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen in 2025, € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 € 511 miljoen (structureel) als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken. Het betekent wel dat het aanvullende budget voor jeugdzorg terugloopt naar € 300 miljoen in 2027.

Ondanks de extra middelen jeugdzorg zien wij de lasten in het sociaal domein nog steeds verder stijgen. De kostprijs van trajecten loopt op als gevolg van loonstijgingen. Daarnaast loopt het aantal cliënten in lichte jeugdzorgtrajecten op en is er een verschuiving zichtbaar van lichte(re) vormen van jeugdhulp naar meer complexe en intensievere vormen. De coronaperiode heeft een enigszins dempend effect gehad, maar daar is nu geen sprake meer van. De vraag en de zwaarte van de vraag blijven toenemen waardoor de lasten niet zozeer dalen maar verder doorstijgen. De teruglopende compensatie voor de jeugdzorg, in

combinatie met volumegroei en prijsstijgingen zorgen er mede voor dat de tekorten vanaf 2026 zo groot zijn.

3.6 Het abonnementstarief Wmo

Sinds de invoering van het abonnementstarief Wmo lopen de kosten bij gemeenten hoog op door de laagdrempelige voorzieningen op basis van de wet. Het gebruik van Wmo voorzieningen liep vooral bij huishoudelijke hulp veel sterker op dan verwacht. Op dit moment betaalt elke cliënt die van een of meer van deze voorzieningen gebruik maakt, slechts € 20,60 per maand (het abonnementstarief), ongeacht het inkomen. Het kabinet heeft onlangs besloten om per 1 januari 2026 voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Verwacht wordt dat daarmee het gebruik verlaagd wordt en de kosten beter beheersbaar worden.

3.7 Krapte op de arbeidsmarkt

Gemeenten staan de komende jaren voor grote opgaven en transities. Naast financiële onduidelijkheid kampen gemeenten ook met krapte op de arbeidsmarkt. Het gebrek aan interne (en externe) capaciteit kan een oorzaak zijn voor het niet realiseren van de doelstellingen in de lopende begroting. Dit capaciteitstekort is terug te zien in diverse beleidsterreinen en de doorlooptijd van grote projecten. In de jaarrekening 2023 zal blijken in hoeverre doelstellingen en investeringsplannen daadwerkelijk zijn gerealiseerd of dat zaken worden doorgeschoven naar het volgende jaar.

4. Gemeenten

4.1 Aantal preventieve gemeenten landelijk

Van de 342 gemeenten zijn 2 gemeenten onder preventief toezicht geplaatst (gemeente Uitgeest en gemeente Vlissingen) vanwege de financiële positie.

- Vlissingen moet via het artikel 12-traject van 2015 t/m 2028 een passende bijdrage leveren aan de sanering van de negatieve algemene reserve als gevolg van de tekorten grondexploitaties. Zolang er in het laatste jaar van een meerjarenraming nog sprake is van een negatieve algemene reserve blijft de gemeente onder preventief toezicht staan.

- Uitgeest staat per 1 januari 2024 onder preventief toezicht van de provincie Noord-Holland. Belangrijkste oorzaken voor hun structurele tekorten zijn onder andere de hogere bijdrage aan de Werkorganisatie BUCH en de hogere dan gemiddelde WOZ-waarde waardoor zij gekort worden op de algemene uitkering.

In de volgende tabel is per jaar het aantal gemeenten opgenomen dat om financiële redenen onder preventief toezicht staat.

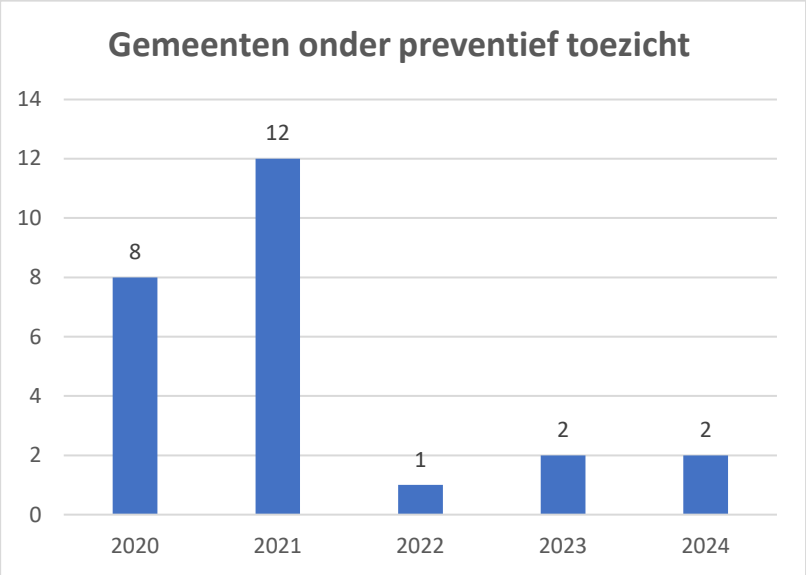

Voor 2024 is het de meeste gemeenten gelukt om een sluitende begroting 2024 op te stellen. Dit geldt echter niet voor de meerjarenraming vanaf 2026. Zonder extra structurele middelen voor het ravijnjaar 2026 zal het voor veel gemeenten lastig worden om dan een structureel sluitende begroting aan te leveren. Het aantal preventieve gemeenten kan dan weer toenemen zoals een paar jaar geleden toen veel gemeenten kampten met grote tekorten in het sociaal domein en ze nog geen extra middelen voor jeugdzorg ontvingen.

Een andere mogelijkheid is dat gemeenten fors zullen gaan bezuinigen en/of hun belastinginkomsten verhogen. Dit zal gepaard gaan met aanzienlijke gevolgen voor het voorzieningenniveau, de belastingdruk en de bijdrage van gemeenten aan de grote maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en de woningbouw.

4.2 Aantal artikel 12 Financiële-verhoudingswet gemeenten landelijk

De gemeente Vlissingen heeft net als voorgaande jaren de artikel 12-status. De fondsbeheerders zullen binnenkort een besluit nemen over het verzoek van Vlissingen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds voor de jaren 2021 en 2022. Ook voor de jaren 2023 en 2024 is een beroep gedaan op artikel 12 van de Financiële verhoudingswet. Momenteel wordt gewerkt aan artikel 12-rapport voor die jaren. In de tweede helft van dit jaar zal duidelijk worden of en wanneer de artikel 12 status beëindigd kan worden.

Verder zijn er geen aanvragen ex artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet ingediend.

4.3 Aantal preventieve gemeenten ARHI landelijk

Op geen gemeente is preventief toezicht van toepassing als gevolg van de Wet algemene regels herindeling.

5. Gemeenschappelijke regelingen en Waterschappen

5.1 Aantal preventieve gemeenschappelijke regelingen

Van de 280 onder toezicht vallende gemeenschappelijke regelingen zijn er geen gemeenschappelijke regelingen onder preventief toezicht geplaatst vanwege de financiële positie.

De begrotingen van gemeenschappelijke regelingen zijn, ook meerjarig, vaak in evenwicht, doordat de lasten via de bijdrage van de deelnemers wordt afgedekt. De structurele stijging van kosten door inflatie is wel duidelijk zichtbaar en leggen daarmee een extra beslag op de begrotingen van de deelnemende gemeenten.

De meeste gemeenschappelijke regelingen in het sociaal domein kampen nog steeds met stijgende lasten. Hierdoor wordt er steeds meer van de deelnemers gevraagd in de vorm van een hogere bijdrage. Diverse regelingen proberen nog steeds de stijging van de bijdrage te beperken door bezuinigingen door te voeren. Wanneer deze bezuinigingen niet volledig gerealiseerd worden, zal de bijdrage van de deelnemers alsnog verder oplopen. Als gevolg van de verslechterde financiële positie van de gemeenten is ook een beweging te zien dat gemeenten willen korten op hun bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. In hoeverre de bezuinigingen daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd zal de komende jaren duidelijk worden.

5.2 Waterschappen

Waterschappen volgen een andere vorm van toezicht dan gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en kunnen bijvoorbeeld niet onder preventief toezicht vallen van de provincies. Ook hebben zij hun eigen BBVW. Per 1 januari 2025 wijzigt deze waardoor het Waterschapsbesluit beter aansluit bij het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De begroting en verantwoording van waterschappen gaan hierdoor meer op die van provincies en gemeenten lijken.

Waterschappen en Hoogheemraadschappen voeren activiteiten uit die erg kapitaalintensief zijn (investeringen in afvalwaterzuiveringsinstallaties, waterkeringen, etc.) waardoor zij in verhouding tot andere decentrale overheden een hogere schuldpositie hebben. Hierin ligt de aandacht voor het financieel toezicht. Zeker gezien de hoge ambities naar aanleiding van klimaatverandering die nog de nodige middelen gaan vragen. We hebben dan ook zorgen over de waterschappen, niet alleen vanwege de financiën maar ook vanwege de grote opgaven waar waterschappen in de toekomst nog voor staan.